

Schriftelijke vraag	
 Gemeente Roosendaal	 Roosendaalselijst
Datum	19 september 2018
Onderwerp	Erfgoed op de Kaart
Betreft het een raadsvoorstel/raadsmededeling in de cyclus?	Nee
Beleidsterrein	Monumenten
Portefeuillehouder	Wethouder Theunis

Het jaar 2018 staat voor onze gemeente in het teken van het 750-jarig bestaan van de stad Roosendaal. Dit is uiteraard reden voor feest! Maar deze mijlpaal biedt ook gelegenheid om nog eens extra stil te staan bij de herkomst en de identiteit van de stad én de vijf dorpen. Bij uitstek ligt dit besloten in ons erfgoed. Wij zijn dan ook erg blij dat er de afgelopen jaren een groeiende aandacht is geweest voor het gemeentelijke cultureel erfgoed en wij zijn er warm voorstander van dat we ons blijven inzetten voor het behoud en de promotie daarvan.

We beschikken momenteel al over een prachtige lijst met monumentale gebouwen. Deze lijst is volgens onze informatie in 2010 voor het laatst geactualiseerd. Opvallend is dat de lijst bijna uitsluitend gebouwen bevat van vóór de Tweede Wereldoorlog, terwijl er ook veel behoudenswaardige panden zijn van recenter datum. Daarbij denken wij in het bijzonder aan religieus en industrieel erfgoed. Bijvoorbeeld de Kruiskerk¹ en de fabrieken van Wenneker en Van Gilse. Volgens ons zou het mooi zijn als dergelijke panden kunnen worden toegevoegd aan de monumentenlijst, omdat dit bijdraagt aan de instandhouding ervan.

Met interesse volgen we de ontwikkelingen binnen de St. Norbertusparochie, die binnen afzienbare tijd twee van de drie locaties voor de eredienst in de stad Roosendaal zal afstoten. Twee van die locaties zijn rijksmonumenten, te weten de Josephkerk en de Paterskerk en de derde locatie is een gemeentelijk monument, te weten de Moeder Godskerk. Wij hopen natuurlijk dat daarvoor een nieuwe bestemming kan worden gevonden, zoals dat ook bij de St. Gertrudis van Nijvelkerk te Heerle, de Heilige Maria Hemelvaartkerk te Nispen en de Heilig Hartkerk is gebeurd.

Niet alle monumenten vallen binnen de invloedssfeer van de gemeente, omdat sommige monumenten privaat eigendom zijn. Om eigenaren van monumenten te ondersteunen bij de instandhouding is subsidiegeld beschikbaar. Ons valt echter op in de Jaarstukken 2017 dat het afgelopen jaar geen subsidie is verstrekt ten behoeve van de restauratie van monumenten (zie pagina 163).

Gemeentelijk erfgoed bestaat niet uitsluitend uit monumentale panden. Wij vragen in dat kader graag aandacht voor de parken in Roosendaal, die vaak een rijke historie hebben. Denk bijvoorbeeld aan het Vrouwenhofpark en het Emile van Loonpark.

¹ Dit gebouw uit 1963 is ontworpen door de vermaarde architecten Taen en Nix en is reeds in 2006 door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten aangemerkt als één van de meest behoudenswaardige kerkgebouwen uit de wederopbouwperiode in Nederland. Zie: M. Kruidenier, 'Kerken. Categorieel onderzoek wederopbouwperiode 1940-1965', RACM: Zeist 2006 (zie: <https://cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/publications/kerken.pdf>).

Het voorgaande leidt tot de volgende vragen:

1. In hoeverre is het college voornemens om de gemeentelijke lijst van monumentale gebouwen uit te breiden en daarbij in het bijzonder te kijken naar religieus en industrieel erfgoed uit de wederopbouwperiode? Zou het college daarbij een tijdspad kunnen schetsen?
2. Op welke manier is het college bezig met de ontwikkelingen binnen de St. Norbertusparochie en in welke richting wordt er nagedacht over een nieuwe invulling voor de panden die straks niet meer voor de eredienst worden gebruikt?
3. Kan het college uitleggen of er wel optimaal gebruik wordt gemaakt van het beschikbare subsidiebudget voor instandhouding van monumenten, en zo ja: voor welk budget?
4. In hoeverre onderschrijft het college dat de parken in onze gemeente met een historische achtergrond behoren tot het gemeentelijke culturele erfgoed, en is dit verankerd in beleid?
5. Op grond van de Erfgoedwet moet een gemeentelijk register van 'aangewezen cultureel erfgoed' worden bijgehouden (dit is dus niet beperkt tot monumentale gebouwen). Zou het college kunnen aangeven of wij op dit moment voldoen aan deze verplichting? Zo ja, waar is het Roosendaalse register raadpleegbaar? Zo nee, in hoeverre wordt er momenteel aan gewerkt om een gemeentelijk register op te zetten?
6. Is het college het met ons eens dat het goed zou zijn om het gemeentelijke erfgoedregister (tevens) te gieten in een aansprekende, moderne en toegankelijke vorm die zal leiden tot verdere promotie van het gemeentelijke erfgoed, bijvoorbeeld een smartphone-app? Zo nee, zou het college dan kunnen uitleggen welke mogelijkheden zij wel ziet om het gemeentelijke cultureel erfgoed verder te promoten?
7. In hoeverre is het college bekend met provinciale, landelijke en Europese projecten die kunnen helpen bij het in stand houden, herbestemmen en promoten van ons gemeentelijke erfgoed (bijvoorbeeld 'Erfgoed Brabant'), en wordt daar gebruik van gemaakt?

Namens de fractie van het CDA: Sebastiaan Hamans

Namens de fractie van de Roosendaalse Lijst: Sjef van Dorst en Yvonne de Beer

Wij beantwoorden uw vragen als volgt:

1. In hoeverre is het college voornemens om de gemeentelijke lijst van monumentale gebouwen uit te breiden en daarbij in het bijzonder te kijken naar religieus en industrieel erfgoed uit de wederopbouwperiode? Zou het college daarbij een tijdspad kunnen schetsen?

In 2018 is opdracht verstrekt aan het Monumentenhuis Brabant om de Wederopbouwarchitectuur in de gemeente in kaart te brengen en te beschrijven. Momenteel wordt dit project uitgevoerd: er zijn inmiddels al diverse gebieden en ook losse objecten beschreven. Dit project wordt naar verwachting in 2018 nog afgerond. Daarna zal worden bezien op welke wijze bescherming kan worden geboden aan een aantal in het oog springende voorbeelden van de Wederopbouw. Het gaat hier om een voor de naoorlogse ontwikkeling van Roosendaal belangrijke periode.

In een aantal gevallen lijkt gebiedsbescherming het meest voor de hand liggend: bij Wederopbouwarchitectuur gaat het immers vaak om gebieden die als geheel een cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen vanwege de stedenbouwkundige opzet. Voor een aantal specifieke objecten is individuele monumentenbescherming (aanwijzing op de gemeentelijke monumentenlijst door middel van een plaatsingsprocedure) te overwegen. In 2019 zullen de resultaten van de inventarisatie worden vertaald in concrete voorstellen.

Er zijn in het verleden overigens al enige mooie voorbeelden van Wederopbouw aan onze gemeentelijke monumentenlijst toegevoegd, namelijk de Fatimakerk in Burgerhout, het woningbouwplan Marconistraat/Marconiplein/Edisonstraat in Kalsdonk, de Moeder Godskerk in de Kroeven en een boerderij aan de Zonnelandsestraat.

2. Op welke manier is het college bezig met de ontwikkelingen binnen de St. Norbertusparochie en in welke richting wordt er nagedacht over een nieuwe invulling voor de panden die straks niet meer voor de eredienst worden gebruikt?

Feit is dat hier een enorme opgave ligt voor alle betrokken partijen, waaronder ook de gemeente. Hoewel op dit moment nog niet duidelijk is welke kerken uiteindelijk aan de eredienst onttrokken zullen worden -die beslissing ligt overigens bij het parochiebestuur-, feit is wel dat welke kerken uiteindelijk ook afgestoten zullen worden, het in alle gevallen gaat om monumentale gebouwen, waarvan het een hele opgave wordt om deze gebouwen een zinvolle en duurzame nieuwe functie te geven.

Daarbij zullen alle relevante partijen worden betrokken: duidelijk is immers ook dat niet één partij het kan, maar dat samenwerking tussen verschillende partijen noodzakelijk is en de grootste kans op succes oplevert. De gemeente zal daarin zeker een rol vervullen.

3. Kan het college uitleggen of er wel optimaal gebruik wordt gemaakt van het beschikbare subsidiebudget voor instandhouding van monumenten, en zo ja: voor welk budget?

Ja. Jaarlijks wordt er € 101.000 gestort in de reserve ten behoeve van subsidie aanvragen voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten. In 2017 zijn geen subsidies (uitbetalingen) verstrekt ten behoeve van instandhoudingswerkzaamheden van gemeentelijke monumenten. Er zijn wel een viertal subsidietoekenningen geweest met een voorlopige beschikking van totaal € 65.900, maar deze voorlopige beschikkingen zijn nog niet uitbetaald omdat de werkzaamheden nog niet volledig zijn voltooid in 2017. Dit levert het voordeel op van € 101.000. Drie van de vier projecten verkeren in een eindfase waarbij vermoedelijk de subsidie dit jaar nog uitbetaald gaat worden. Eigenaren van grote restauratieplannen zijn niet verplicht alle werkzaamheden in het beschikbaar gestelde jaar te realiseren. Ten opzichte van de € 65.900 aan subsidie welke door de gemeente beschikbaar wordt gesteld, staan restauratiekosten van ruim 4 ton.

In de afgelopen jaren is het totale budget niet volledig benut vanwege uitholling van de subsidieregeling doordat de monumentenlijst is uitgebreid met z'n 170 objecten. Ook durfden veel eigenaren van gemeentelijke monumenten niet over te gaan tot uitvoering van

grote restauratieplannen wegens de recessie. Momenteel ervaren we dat mensen weer durven te investeren (lage rentestand) als gevolg waarvan de vraag tot subsidieverzoeken weer toeneemt.

Vanwege de invoering van de instandhoudingsverplichting (Erfgoedwet en erfgoedverordening) kan en zal de gemeente eigenaren van verwaarloosde monumenten vanaf nu aanspreken en daarbij handhavend optreden indien de betreffende eigenaren hun panden niet goed onderhouden. De verwachting is dat daardoor de subsidieverzoeken zullen toenemen, zodat in de toekomst het volledige budget benut gaat worden.

Tevens zijn er nog aangegane verplichtingen van voorgaande jaren waarvan de restauratiewerkzaamheden in een eindfase verkeren en de subsidie uitbetaald wordt indien de werkzaamheden voltooid en akkoord bevonden zijn.

Daarnaast zijn op dit moment tien subsidieverzoeken in voorbereiding.

4. In hoeverre onderschrijft het college dat de parken in onze gemeente met een historische achtergrond behoren tot het gemeentelijke culturele erfgoed, en is dit verankerd in beleid?

Ook de parken behoren naar het oordeel van ons college tot het culturele erfgoed. In de Nota 'Toekomst voor het verleden', waarin het Roosendaalse monumentenbeleid wordt beschreven, wordt dit reeds uitgesproken. De parken zijn op dit moment (nog) niet op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst, maar hebben in de diverse bestemmingsplannen wel een aanduiding 'cultuurhistorische waarde'. Er is een parkenvisie in voorbereiding. In het kader daarvan zal bezien worden of de parken of een deel daarvan een formele gemeentelijke monumentenstatus krijgen.

5. Op grond van de Erfgoedwet moet een gemeentelijk register van 'aangewezen cultureel erfgoed' worden bijgehouden (dit is dus niet beperkt tot monumentale gebouwen). Zou het college kunnen aangeven of wij op dit moment voldoen aan deze verplichting? Zo ja, waar is het Roosendaalse register raadpleegbaar? Zo nee, in hoeverre wordt er momenteel aan gewerkt om een gemeentelijk register op te zetten?

Er wordt op dit moment gewerkt aan het opstellen van een gemeentelijk monumentenregister, dat ontsloten zal worden via de gemeentelijke website. Het is een tijdrovende en omvangrijke klus om alle relevante gegevens van de in Roosendaal aanwezige rijks- en gemeentelijke monumenten in het register op te nemen. De werkzaamheden zijn nog niet afgerond.

Wel is het Roosendaalse monumentenbestand op dit moment nog te raadplegen via een andere, niet officiële website.

6. Is het college het met ons eens dat het goed zou zijn om het gemeentelijke erfgoedregister (tevens) te gieten in een aansprekende, moderne en toegankelijke vorm die zal leiden tot verdere promotie van het gemeentelijke erfgoed, bijvoorbeeld een smartphone-app? Zo nee, zou het college dan kunnen uitleggen welke mogelijkheden zij wel ziet om het gemeentelijke cultureel erfgoed verder te promoten?

Ja, het is belangrijk om uit te dragen dat in Roosendaal het nodige op het gebied van cultuurhistorie in de vorm van gebouwen, straten, parken et cetera te vinden is. Dit kan leiden tot een groter publiekelijk enthousiasme en het geeft vorm aan de identiteit van Roosendaal. Dit kan op verschillende manieren gebeuren. De suggestie om dit door middel van een app te doen is het onderzoeken waard.

7. In hoeverre is het college bekend met provinciale, landelijke en Europese projecten die kunnen helpen bij het in stand houden, herbestemmen en promoten van ons gemeentelijke erfgoed (bijvoorbeeld 'Erfgoed Brabant'), en wordt daar gebruik van gemaakt?

Ja, ons college is daarvan op de hoogte en maakt of draagt zorg dat onze klant(en) hiervan gebruik kunnen maken. Onlangs is er door het rijk € 10.584,00 subsidie toegekend voor een haalbaarheidsonderzoek voor de herontwikkelingen rond de kerk in Nispen. Niet alleen

specifieke bijdragen voor Erfgoed worden aangeboord. Zo wordt de subsidieregeling provinciaal milieu- en waterplan Noord-Brabant onderdeel Klimaat robuuste zoetwatervoorziening Deltaplan Hoge Zandgronden benut om de grachten van het Kasteel van Wouw te reconstrueren.

Eigenaren van rijksmonumenten in Noord-Brabant die voor een herbestemmingsopgave staan maar er vanwege de complexiteit niet uitkomen, kunnen vanaf nu een beroep doen op ErfgoedLab Brabant. Dit nieuwe onafhankelijke 'platform voor herbestemmingsvraagstukken', gefinancierd door de Provincie Noord-Brabant, gaat beweging in de monumentenmarkt stimuleren door eigenaren en initiatiefnemers te ondersteunen en te adviseren. We gaan dit ErfgoedLab voordragen bij de ontwikkelingen op het Landgoed Wouwse Plantage en indien mogelijk inzetten bij de herbestemming van leegkomende kerken in Roosendaal.

Indien we, net als enkele jaren geleden (Stationsgebouw, Locloods, Seinhuis, Mariadal en Josephkerk en Paterskerk), aan de voorkant meer proactief inspringen op dergelijke ontwikkelingen dan zouden we wellicht meer/beter/sneller resultaten kunnen boeken.

Het college van burgemeester en wethouders,
Namens deze,
De wethouder monumenten,

Toine Theunis

